GROEN ALS BOUWSTEEN VOOR EEN

DUURZAME GEMEENSCHAP

Stichting Groen en Gemeenschap i.o.

Wat kan er op het gebied van het groen verbeterd worden?

Een aantal voorstellen hiertoe.

Vleuten, mei 2023

KORTE SAMENVATTING VAN DE VOORSTELLEN

Wat stellen we voor?

1. **Opgroenen van de wegen en gebouwen: de klimop**

   Klimop planten langs muren van woningen en geluidswallen. Het vangt goed fijnstof af, het isoleert woningen, het regelt de temperatuur, het verfraait de omgeving, het heeft een grote aantrekkingskracht voor vogels, kleine dieren, insecten en kleine dieren. Kosten zijn minimaal.

2. **Dicht bij huis**

   Reguleer de betegeling van tuinen. Groen in plaats van betegeling levert meer vogels, insecten, vlinders de tuin opsieren. Verder wordt het water opnemende vermogen van de ondergrond vergroot. Geen betegeling stopt de warmte opname in de zomer. Het groen houdt de zonnewarmte niet vast.

3. **Optimaal gebruik van bermen en inactieve gronden**

   a. **Monumentale wegen**
   Deze wegen worden voorzien van bomen die eeuwen mee kunnen, zoals eik en beuk.

   b. **Gewone wegen en inactieve gronden**
   Op minder monumentale bermen en inactieve gronden beplanten met bomen die een effectieve bijdrage leveren aan het terugdringen van de schadelijke stoffen en fijnstof in de natuur. Bomen en struiken niet kappen, maar snoeien. Dat hout kan weer gebruikt worden. Het wortelsysteem blijft intact, waardoor de houtgroei met het jaar toeneemt.

4. **Geurende struiken en fruitbomen en vruchtdragende struiken langs wegen**

   Planten van fruit en geurende bomen, zoals langs de Enghlaan in Vleuten waar staan al bijna een eeuw fruitbomen staan.

5. **Nieuwbouw wijken "inpakken"**

   Horizonvervuiling tegen gaan door rondom de nieuwbouwwijk aan de buitenranden een strook van ongeveer 10 meter breedte met veel bomen en struiken (waaronder groenblijvers) aan te leggen. In het midden van deze strook kunnen wandelpaden worden aangelegd.

6. **Overstappen op woningen en gebouwen van hout.**

   Voor de nieuwe uitleggebieden houtenwoningen i.p.v. ""stenenwoningen" in het

bestemmingsplan als uitgangspunt nemen.

7. **Verder onderzoek**

   Wij vragen van de overheid aandacht om het onderzoek naar de bruikbaarheid van hout als grondstof te stimuleren. Ook nog de toepasbaarheid van hout op terreinen die nog onbekend zijn.

8. **Strengere eisen voor de kap van bomen**

   Vergunning voor de kap moet alleen in uiterste gevallen worden afgegeven.
   Er zijn mensen en organisaties die lak hebben aan de overheid die de boom/bomen kappen zonder vergunning. Zonder vergunning boom kappen betekent dat een boom van dezelfde grootte en omvang herplant dient te worden op de betreffende plaats.

9. **Herzien herplantplicht**

   De CO_2 opname capaciteit dient vanaf het eerste jaar al gecompenseerd te worden door de aanplant van de jonge herplant boompjes in de directe omgeving van waar de oorspronkelijke boom stond.

Introductie

Deze notitie is tot stand gekomen door de ervaringen en ideeën die een aantal leden van Groen en Gemeenschap door de jaren heeft opgedaan. Daarbij is er m.b.v. internet onderbouwing gezocht. Bij alles is er uitgegaan van Gezond Boerenverstand. Dat zou vaker moeten gebeuren.

Wat zien we?

Onze maatschappij ontwikkelt zich zeer snel. Op allerlei wijze wordt de consumptie gestimuleerd. Maar de vraag die onvoldoende wordt gesteld is of deze stimulering wel afgezet wordt tegen wat moeder natuur nodig heeft om ons goed te kunnen blijven bedienen. Alles hangt met elkaar samen. Het gebruik van veel water door mens en industrie heeft er voor gezorgd dat het grondwater peil sterkt daalt. Bovendien zorgt die industrie en mens ervoor dat Nederland op een van de laagste plaatsen staat voor wat betreft de slechte kwaliteit van het water van Europa.

Een deel van der westerse mensheid lijkt het contact met de natuur deels te verliezen. Bomen worden gekapt omdat mensen last hebben van vallende bladeren. Een natuurlijke tuin is niet in trek, want dat vraagt inspanning. De keuze valt dan heel gemakkelijk op bestrating op stenen. Veel woningen lijken wel kleine landingsbanen te hebben. Gevolg van deze insteek is dat het rond het huis warmer is in de zomer dan wanneer het een gewone groene tuin geweest zou zijn. Ook bij de bouw van nieuwe woningen wordt vaak de “verschroeide aarde tactiek” toegepast: alle bomen en struiken worden gekapt. In plaats daarvan had de architect en de bioloog kunnen kijken wat echt nodig is om gekapt te worden of de situering van de woningen zo plannen dat minimale kap nodig is.

De naam van onze stichting is Gemeenschap en Groen. Hiermee willen we aangeven dat Groen een deel van de Gemeenschap moet uitmaken. Wij moeten ons niet verder vervreemden van het Groen. Groen zorgt in belangrijke mate voor de kwaliteit van het leven: als verwerker van CO2, van stikstof, van het vasthouden van fijnstof, opslagplaats van allerlei stoffen, zorgt voor verkoeling en voor grondstoffen.

Visie

Groen is belangrijk voor de Gemeenschap en maakt in onze visie deel uit van de Gemeenschap. Groen dient behandeld te worden zoals de gemeenschap zijn leden behandelt (dient te behandelen): namelijk met de grootst mogelijke zorg.

Zuinig op de natuur heeft geleid tot het behoud van de General Sherman-boom in ""Giant Forest of Sequoia National Park in Tulare County, California". Het is de grootste boom in de wereld, metend 83 meter, en is elf meter in diameter beneden aan de stam en heeft een geschatte ouderdom van ongeveer 2.300 tot 2.700 jaar.

Doelstelling

Gezamenlijke inspanningen leveren ter bevordering van het behoud en de uitbreiding van het Groen in al zijn aspecten en daardoor de kwaliteit van het leven van mens en dier te verbeteren. Door deze gerichte activiteit mensen meer tot elkaar brengen en de kwaliteit van de samenleving te verbeteren en te verduurzamen.

Wat gebeurt er heden?

Overal op de wereld worden extreem veel struiken en bomen gekapt. Door kap komt de opgeslagen CO2 weer vaak in de atmosfeer door onder andere de verbranding van het hout. Echter zolang er nog geen oplossingen gevonden zijn voor het verminderen van de CO2 in de atmosfeer is het behoud van bomen uiterst belangrijk. Zolang de bomen staan onttrekken en slaan ze CO2 op uit de atmosfeer.

Maar het gaat al lang niet meer alleen over CO2. Stikstof en fijnstof zorgen ervoor dat natuur afsterf en mensen sterven. Ook blijkt de temperatuur in verstedelijkte gebieden hoger te zijn dan op het platteland. Het beton en de stenen nemen de warmte op en houden het langer vast. Dit maakt het leefklimaat voor bepaalde groepen moeilijker. Bij hogere temperaturen geeft dit het extra zetje waardoor mensen met een zwakke gezondheid ziek worden of sterven.

Economie

Dit alles is door de regeringen de afgelopen 50 jaar niet voldoende serieus genomen. Voorbij werd en wordt nog steeds gegaan aan wat in Nederland met het Groen gebeurt. Veelal onder het mom van de economie of veiligheid wordt de een na de andere boom gekapt. Economie is afhankelijk van de kwaliteit van de atmosfeer. Voorkomen moet worden dat de natuur zo ver afkalft dat de mens niet meer kan leven. Economie moet niet boven de natuur gezet worden, maar maximaal er naast. Maar nog beter is dat economie volgend wordt aan de natuur in de breedste zin van het woord.

Het gemak waarmee de natuur aan de kant geschoven wordt vanuit de economie is te zien aan voorbeelden als het Sterrebos bij Venray. Een heel bos wordt gekapt. O ja, de fabriek

heeft aangeboden om 50 bomen te verplaatsen. Maar vergeten wordt dat heel veel meer bomen gekapt worden en ze geen CO2 meer zullen opnemen.

Een ander voorbeeld is de kap van struiken en bomen langs de A2 nabij Maarssenbroek. Daar gaat gebouwd worden. In plaats van goed te kijken waar er werkelijk gebouwd wordt en waar niet en om vervolgens te kijken welke struiken en bomen te behouden waar niet gebouwd gaat worden.
En niet de tactiek van de verschroeide aarde inzetten: namelijk alles kappen en later daar kleine boompjes neerzetten.

Bij Haarzicht in Vleuten werd ook de tactiek van de verschroeide aarde door de gemeente c.q. met de medewerking van de gemeente toegepast. Prachtige windsingels werden verwijderd. Hierdoor werd het landschap vanaf de Joostenlaan sterk verpest en kreeg het een verstedelijkte uitstraling.

Maar ook op het gebied van de sport wordt niets ontzien. Zo vond de golfclub de Haar in Haarzuilens dat de golfbaan in plaats van 9 holes er 18 moest hebben. In het Zuiderpark lagen 9 holes. In dit gebied werden er vijf meer gerealiseerd. Het ging gepaard met de kap van 800 bomen waarvan 160 monumentale bomen. Hadden die vijf niet, evenals de vier buiten het park gerealiseerde holes, niet ook buiten het park kunnen worden gerealiseerd en daarmee in ieder geval de 160 monumentale bomen met hun enorme opname capaciteit gespaard kunnen worden? Nog steeds liggen er plannen om midden in het park ongeveer honderd monumentale bomen te kappen voor een groot parkeerterrein en een nieuw paviljoen.

Veiligheid

Meer terughoudendheid qua kapbeleid zou er moeten zijn ten aanzien van bomen die mogelijk zouden kunnen omwaaien en op het huis zouden kunnen vallen. Of bomen langs wegen en in de bochten, die mogelijk een gevaar voor de automobilist kan opleveren die te hard rijdt.

Vergeten wordt dat door verkeersfouten er veel meer mensen gewond raken of omkomen. En dat zijn er heel veel meer dan de gewonden en doden door vallende takken of omvallende bomen. Als we optimaal veiligheid wensen dan moet niemand zich meer op de weg in het verkeer begeven.

Herplanting

Ook is het verwerpelijk het gemak waarmee volwassen bomen gekapt wordt onder het mom van herplanting. Vergeten wordt dat voor de vervanging van een volwassen beuk 2000 jonge boompjes nodig zijn.

Bij herplanting gebeurt dat niet. Zo zijn er in het Zuiderpark van kasteel de Haar reeds 800 bomen gekapt. De herplanting vond plaats op 8 hectare. Als je dan om de meter een boompje plant (de vraag is of er een dergelijke dichtheid is nagestreefd), dan staan er op één hectare 10.000 boompjes. Of te wel op 8 hectare 80.000 boompjes. Of te wel omgerekend naar volwassen beukenbomen zijn dat er 40. Dat is heel wat anders dan 800 bomen.

Voordat deze boompjes enige omvang hebben zullen we 50 jaar verder zijn. Zolang moeten we wachten voor de opnamecapaciteit van de herplanting op het oude niveau terug is.

Een ander vreemd punt bij de herplant is dat men de herplant niet in de directe omgeving behoeft uit te voeren. In het geval van Golfclub de Haar is dat voor een groot deel tientallen kilometers verder geschied.

Hout als grondstof

Enkele decennia geleden was cellulose niet echt om te zetten als grondstof voor b.v. de productie van plastics. Nu of op niet lange termijn kunnen we cellulose gaan gebruiken als grondstof voor nieuwe producten. Los nog van het feit dat hout een goede vervanger kan worden van beton en bakstenen in de bouw van woningen en gebouwen. Hierover later meer.

Wat willen we concreet?

De menselijke activiteiten hier op aarde leveren per jaar rond de veertig ton CO_2 op in de lucht. Dit compenseren is een onmogelijke zaak. Daarvoor heeft de aarde te weinig ruimte. Maar dat betekent niet dat we niets behoeven te doen. Hoe meer bomen en groen des te meer CO_2 kan uit de lucht gehaald worden. Ook al zouden we alle terreinen op aarde bebomen, dan zou dat nog niet voldoende zijn om de uitstoot door menselijke activiteiten te compenseren. Maar het zal zeker helpen om het verschil naar beneden te brengen.
Het roer moet om. Wij kunnen het Groen omarmen en tot ons nemen. Er zijn veel mogelijkheden die we allemaal zo goed mogelijk kunnen gaan uitvoeren. Dat kan op individueel niveau gebeuren, in groepen, maar ook de overheidsinstanties zullen aan de slag moeten.

Wat kunnen we doen om het leven van de gemeenschap te verbeteren?

Hier een aantal maatregelen die we zonder te veel kosten kunnen ondernemen als gemeenschap en maatschappij.

Optimaal gebruiken van bermen en ongebruikte stroken

Langs wegen en sloten staan vaak geen bomen en struiken of om de tien meter bomen. Deze stroken kunnen veel intensiever gebruikt worden. Hierbij is er een aantal mogelijkheden.

1. Bomen als schoonheidsobjecten

Bomen planten die voor eeuwen neergezet worden, zoals beuken en eiken. Het zullen de locaties zijn waar de bomen tot hun volle recht komen. Dat kan op landweggetjes, maar ook op bredere langere wegen. Deze zullen na jaren de wegen een prachtige uitstraling geven en ook het nodige hout leveren over enkele eeuwen. Maar het zijn ook de opnemers van allerlei stoffen.

2. Bomen en struiken langs wegen en op openbaar groen.

Nederland telt duizenden kilometers bermen. Die moeten één of een paar keer per jaar gemaaid worden. Wanneer deze bermen beboomd en bestruikt zouden worden dan zal daar minder tijd aan besteed behoeven te worden.

De bermen zouden van bomen om b.v. de zeven meter voorzien kunnen worden. Deze bomen kunnen dertig tot veertig jaar blijven staan. Daarna worden ze gekapt en als grondstof voor de bouw gebruikt of als industriële grondstof gebruikt worden.

Tussen de bomen worden struiken geplaatst die bruikbaar hout als industrieel grondstof leveren. Het mooie bij de struiken die reeds in sommige bermen staan is dat ze om de vijf tot tien jaar gesnoeid worden. In die periode hebben de takken al een redelijke omvang. Dit komt omdat het wortelstelsel goed ontwikkeld is en dus weer snel de nodige sappen kan leveren voor nieuw hout.

Bij beplanting van bermen is er vaak ook het voordeel dat de bomen aan minstens één zijde veel licht hebben. Hierdoor is de opname van schadelijke stoffen groter.

3. Bomen die veel C02 opnemen

Bomen, heggen, groene daken en groene wanden fungeren als een natuurlijke filter en zorgen voor een netto-afname van de concentraties fijn stof en schadelijke gassen in de lucht.

Daarnaast kunnen voor de overige bermen gekozen worden voor bomen die veel CO2 opnemen (langs snelwegen). Volgens de literatuur slaan de dennen (Ponderosa, Hispania, de rode, witte en zwarte den de meeste CO2 op. Bovendien leveren ze minder overlast in de herfst met vallende bladeren.

Maar naast de dennen zijn er struiken en loofbomen die een positief effect op de CO2 en de luchtkwaliteit hebben. Het zijn onder andere de vlinderstruik, Gelderse roos, haagbeuk, steeneik, wollige sneeuwbal, Japanse bottelroos, meelbes, witte paardenkastanje en de douglasspar

4. Bomen als warmte en vochtigheidsschild

Door de klimaatverandering hebben we meer hittegolven en het water van de sterkere regenbuien. Daken kunnen in de zomer bij warm weer wel temperaturen hebben die oplopen tot 80 graden Celsius. Ook de straten, de trottoirs en betegelde tuinen kunnen een hoge temperatuur bereiken. Dit gebeurt niet als er bomen of ander groen aanwezig is. De zon krijgt dan niet de kans om steen, asfalt of beton hoge temperaturen te laten opnemen. Het blijkt namelijk dat groen meehelpt om de hitte te temperen en het water van de regenbuien tijdelijk vast te houden en langzaam af te geven aan het grondwater of oppervlaktewater.

Welk groen zuivert de lucht het meest?

Bomen, heggen, groene daken en groene wanden fungeren als een natuurlijke filter en zorgen voor een netto-afname van de concentraties fijn stof en schadelijke gassen in de lucht.

Hoe groot dat luchtzuiverend vermogen en de afname van fijn stof en schadelijke gassen is, is sterk afhankelijk van de plaatselijke situatie. Van belang is voldoende ventilatie, de luchtverplaatsing, de mate van licht en luchtvervuiling in de betreffende directe omgeving.

Voor het afvangen van fijn stof zijn naaldbomen over het algemeen een betere keuze dan loofbomen.

Op internet worden de volgende staatjes gegeven:

Voor de opvang van schadelijke stoffen staan in de top 10: vlinderstruik, Gelderse roos, haagbeuk, steeneik, wollige sneeuwbal, Japanse bottelroos, meelbes, witte paardenkastanje, douglasspar en veldesdoorn. Zie boven ook genoemd.

Aldaar wordt ook de soorten genoemd die het minst actief zijn. Die noemen we ook graag, omdat we van mening zijn dat we de ruimtes voor groen zo effectief mogelijk moeten gebruiken.

De minst effectieve soorten zijn Populus alba, Alnus glutinosa, Larix kaempferi, Larix decidua, Plantanus x acerilifolia, Acer pseudoplatanus, Robinia pseudoacacia, Quercus palustris, Rosa canina *en* Liquidambar styraciflua.